

Position Paper tav de Situatie van Vrouwenrechten Wereldwijd

In voorbereiding op de rondetafel Vrouwenrechten en Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten in de Tweede Kamer op 19 maart 2024

Laten we beginnen met het goede nieuws!

Wereldwijd groeit het aantal overheden dat zich uitspreekt voor gelijke rechten en kansen van vrouwen en mannen, bijvoorbeeld via een feministisch buitenlandbeleid. Het betekent voor de vrouwen, mannen, jongeren en LHBTQI+ personen die strijden voor hun rechten in landen met autocratische en repressieve regimes een steun in de rug. Het betekent ook dat landen beter luisteren naar wat vrouwen- en jongerenorganisaties te zeggen hebben, en dat meenemen in besluiten. En dat budgetten voor programma's eerlijker kunnen worden verdeeld. Zodat ook vrouwen die in Oekraïne of Afghanistan noodhulp verlenen, of in Kenia en Myanmar voorkomen dat jongeren worden gerekruteerd door gewelddadig extremistische groeperingen, hun werk kunnen blijven doen.

Wereldwijd groeit ook het aantal landen met oog voor de positie en veiligheid van vrouwen en meisjes in conflict en crisis. Zo hebben [inmiddels 107 landen in een Nationaal Actieplan](#) vastgelegd hoe zij de deelname van vrouwen in besluitvorming in crisis- en conflictsituaties kunnen verbeteren. En ook hoe de veiligheid van vrouwen en meisjes in oorlog kan worden vergroot. Die Nationaal Actieplannen zijn het resultaat van [VN Veiligheidsraad Resolutie 1325](#), een Resolutie die 24 jaar geleden samen met vrouwenorganisaties in oa Bosnië, Rwanda en West-Afrika werd geschreven.

En dan zijn er landen als [Frankrijk](#) waar het recht op veilige abortus als eerste land ter wereld is verankerd in de Grondwet. En Colombia waar sekswerkers worden erkend als werkers die vakbonden mogen oprichten.

Stagnatie en achteruitgang van succes

Tegelijk zien we stagnatie en achteruitgang van behaalde successen. Oorlog, klimaatverandering, structurele armoede, epidemieën en pandemieën, vormen een uitdaging voor blijvende steun voor gelijke kansen en rechten voor vrouwen en meisjes. Zoals bij de aanpak van vrouwelijke genitale verminking: in 2024 lopen meisjes een derde minder kans het slachtoffer te worden van deze schadelijke traditionele praktijk dan 30 jaar geleden. [Maar van de 31 landen waar vrouwelijke genitale verminking plaatsvindt, verkeren er 24 in fragiele staat](#). Zodra er crisis uitbreekt, worden programma's gericht op de positie van vrouwen en meisjes vaak als eerste *on hold* gezet, omdat eerst noodhulp moet worden verleend. Terwijl uiteengevallen en verarmde gemeenschappen juist in crisis vaak teruggrijpen naar traditionele praktijken, bijvoorbeeld om hun dochter zo snel mogelijk uit te kunnen huwelijken. De positieve effecten van de afgelopen 30 jaar worden zo weer ongedaan gemaakt.

Georganiseerde tegenstand

Ook neemt met de verbeterde positie van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit de tegendruk toe. Waar vrouwen en LHBTQI+ personen hun rechten opeisen, of de zittende macht en tradities bevragen, zien we georganiseerde tegenstand. En anti-gender- en anti-rechtenbewegingen trekken steeds vaker op met xenofobe, conservatief religieuze en gewelddadig extremistische groepen en regimes. Van Rusland tot Ghana, van Afghanistan tot Argentinië, van Irak tot China, maar ook in Europa.

In ruim [67 landen](#) is het verboden voor stellen van gelijk geslacht elkaar lief te hebben. In ten minste 9 landen is het verboden jezelf te zijn als transpersoon. Wereldwijd gaan ruim 129 miljoen meisjes [niet naar school](#) omdat de overheid het niet zo belangrijk vindt. In Afghanistan is het [verboden voor meisjes](#) door te studeren en voor vrouwen in veel sectoren te werken. [Turkije stapte uit de Istanboel Conventie](#), een verdrag dat 10 jaar eerder in het eigen Istanboel werd gesloten tussen landen om geweld tegen vrouwen tegen te gaan. [Hongarije verbood les over gendergelijkheid](#), in [Irak werd een fatwa uitgeroepen](#) over het woord 'gender', en de [VS schafte het federale grondwettelijke recht op een veilige abortus](#) af. In diverse staten riskeren vrouwen nu gevangenisstraf bij een miskraam of doodgeboorte.

Deze goed georganiseerde tegenbeweging bezigt de retoriek dat mensenrechten een 'Westers concept' zouden zijn. Dat 'het Westen zich niet moet bemoeien' met de cultuur van anderen. Het is een

poging om universele mensenrechten 'kalt te stellen' en misplaatst cultuurrelativisme bovendien. Het is een klap in het gezicht van de Iraanse en Afghaanse vrouwen die de straat op gaan om te strijden voor zelfbeschikking, terwijl zij weten dat het hun dood kan betekenen. Een klap in het gezicht van de inheemse vrouw in Guatemala, die zich namens haar gemeenschap verzet tegen verwoestende fossiele projecten. Een klap in het gezicht van de Oegandese homoactivist, die met gevaar voor eigen leven probeert met juridische hulp vrienden uit de gevangenis te krijgen. En een klap in het gezicht van de Congolese religieus leider die jongeren probeert uit de handen van milities te houden.

Tegelijk [trekt deze beweging](#) mensen aan door in te spelen op genderstereotypen. Zoals de 'echte man' die primair werkt voor de kost en het gezin beschermt. En de 'echte vrouw' als primaire verzorger van het gezin. Gesterkt door de suggestie dat vrouwen en LHBTQI+ die opkomen voor gelijke rechten, geen 'ware vrouwen en mannen zijn' en [traditionele rolpatronen](#) onderuit willen halen, neemt intimidatie en (online) geweld tegen individuele vrouwelijke en LHBTQI+ politici, [journalisten](#), schrijvers en mensenrechtenactivisten [toe](#). Zo vertelden in een [recent grootschalig onderzoek](#) onder 901 journalisten in 125 landen, ruim 73% van de vrouwelijke ondervraagden te maken te hebben gehad met intimidatie en geweld.

Monddood maken van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers

De impact van de tegenstand, intimidatie en geweld tegen vrouwen in besluitvormingsposities of vrouwen die opkomen voor hun gelijke rechten is groot. Vrouwelijke politici en journalisten [stoppen eerder met hun werk](#) of kiezen ervoor zich niet meer kritisch te uiten. Uit [onderzoek](#) weten we dat vredesprocessen waaraan vrouwen deelnemen 20-35% succesvoller zijn. Maar steeds vaker worden juist vrouwen geweerd van de onderhandelingstafel, zoals [in Jemen](#) waar vrouwen in 2014 nog mee onderhandelden en nu niet langer welkom zijn. In landen als Afghanistan waar vrouwelijke artsen niet langer worden opgeleid terwijl [vrouwen niet door mannelijk artsen mogen worden onderzocht](#), worden vrouwen en meisjes verstoken van goede gezondheidszorg.

Haat, intimidatie en geweld tegen vrouwen en LHBTQI+ personen komt op waar autocratische regimes en extremistische conservatieve groepen sterker worden, of de macht willen behouden. Door groepen in een zwakkere maatschappelijke positie te isoleren en onderdrukken, geven zij hun eigen groep betekenis, identiteit en een doel. Toenemend geweld tegen vrouwen en LHBTQI+ is daarmee ook [een graadmeter voor maatschappelijke instabiliteit en gewelddadig extremisme](#). Toenemende vrouwenhaat, intimidatie en geweld, het bagatelliseren van dit gedrag door maatschappelijke groeperingen of politieke bestuurders en het verheerlijken van traditionele gendernormen en gedrag is dan ook de spreekwoordelijke 'kanarie in de kolenmijn' voor de stabiliteit en goed bestuur van een land.

Vrouwenrechten zijn mensenrechten en die zijn universeel

Wij bevelen daarom aan:

- Blijf je uitspreken voor en investeren in gelijke kansen en rechten: Nederland is koploper op vrouwenrechten en SRGR, het doet ertoe als Nederland daarin investeert, lokale vrouwenrechtenverdedigers steunt en andere landen verantwoordelijk houdt als vrouwen hun mensenrechten niet kunnen uitoefenen, of mensenrechtenverdedigers worden geïntimideerd.
- Betrek maatschappelijke organisaties, van vrouwen op gemeenschapsniveau tot internationale organisaties, bij de ontwikkeling, uitvoer en monitoring van Nederlands buitenlandbeleid consequent en betekenisvol, om tot het meest impactvolle beleid te komen.
- Steun consequent en in alle beleid de gelijkwaardige deelname van vrouwen, die de reële ervaringen van vrouwen en meisjes in de gemeenschappen kunnen delen, in besluitvorming en vreedzame oplossing van geschillen.
- Faciliteer flexibele lange termijn organisatie financiering, toegankelijk voor *community based* organisaties én internationale organisaties, waarmee zij kunnen werken op het snijvlak van ontwikkelingswerk, klimaatadaptatie, vredeswerk en humanitaire hulp.

WO=MEN Dutch Gender Platform is het Nederlandse platform van humanitaire, ontwikkelings- en vredesorganisaties en vrouwenrechten- en gendergelijkheidsorganisaties, vakbonden, academici, journalisten, militairen, politie, journalisten en studenten die met lokale partners werken aan gelijke rechten en kansen voor vrouwen, mannen en gender non-binaire mensen wereldwijd.